

V okviru festivala Mesto žensk je v galeriji Škuc na ogled razstava o sodobnem prekerem delavstvu.

Delo zaslužnji

MATJAŽ BRULC

Transdisciplinarni festival sodobnih umetnosti Mesto žensk je v svoji 13. izvedbi podčrtan s sloganom Smej se glasno! Sledeč pomenskemu obratu, ki ga nakazuje zapoved, se zdi, da je panorama stvarnosti, reflektiranih s pomočjo umetniških diskurzov sodelujočih avtoric, nič manj kot – smrtno resna. K sorodnim sklepom napeljuje tudi osrednja festivalska razstava v galeriji Škuc: razstava z naslovom Humor dela »osvetljuje pozitivne in negativne posledice prekerih (negotovih, težavnih, mučnih) delovnih pogojev zlasti v kontekstu stare vzhodne oziroma nove Evrope«.

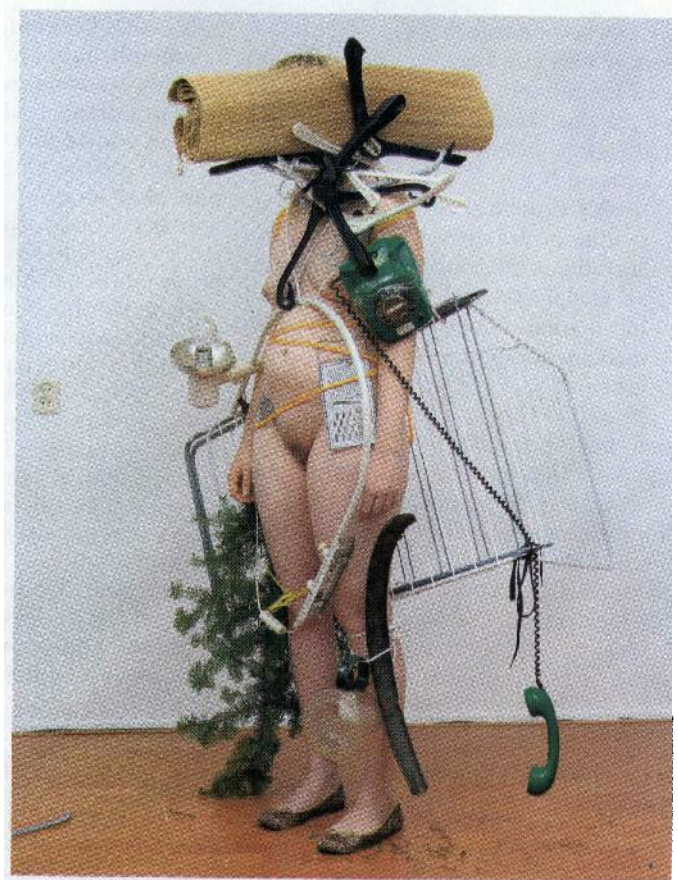
Razstava skuša reflektirati posledice spremenjenih metod in načinov dela, značilnega za t. i. postfordistično dobo kapitalizma. Kot v izčrpnih publikaciji Humor dela, ki s teoretskimi in esejističnimi prispevki osmišlja in dopolnjuje razstavo, zapiše Gorazd Kovačič, sta za takšen koncept dela značilni fleksibilnost in deformalizacija, pa tudi povečana individualizacija, tekmovalnost in prekerost depolitiziranih delavcev. Z drugimi besedami: negotova situacija na trgu delovne sile od posameznika, ki ni v rednem delovnem razmerju, zahteva prisvajanje delovnih taktik, ki so, resda ob določenih pozitivnih lastnostih, vse prej kot nespremenljive, dolgoročne, udobne, socialno varne ali ekonomsko obetavne.

Kljub jasno nakazanim in zanimivim problemskim izhodiščem pa razstava ne izzveni najbolj prepričljivo. Dobro, slednje

Galerijska postavitve diha precej razpršeno, na trenutke celo nejasno in nedodelano; priznati ji gre nekaj spodbudnih, svežih humornih poudarkov.

resda ne sestavlja le tisto, kar stoji v galeriji: projekt je zasnovan tudi kot platforma za izmenjavo mnenj, kot socialni proces in raziskava. Tako sta poleg dogodkov, ki sta se zgodila minuli vikend (predavanje Tatiane Bazzichelli in videoprogram s pogovorom), v sklop razstave denimo vključeni tudi akciji umetnice Jane Prepeluh in zobozdravnice Aleksandre Čalić Keke. Avtorici se dotakneta sive ekonomije in socialne negotovosti, ki ju prinašajo nove oblike dela. Prva z uličnim čiščenjem čevljev mimoidočih izpostavlja marsikdaj tragikomične absurdnosti sodobnega prekernega delavstva, podvrženega nenehnemu iskanju novih oblik zaslužka, medtem ko dr. Čalićeva v času festivala zastoj pregleduje zobovja kulturnim delavcem in delavkam (za dober ugriz, ker se prepogosto stiskajo zobje). Napovedan, a do trenutka nastanka tega članka žal neulovljen je tudi obisk tovarnjaka mobilne galerije iz Bratislave z vrsto drugih umetniških del na temo humorja dela.

Galerijska postavitve diha precej razpršeno, na trenutke celo nejasno in nedodelano; priznati ji gre nekaj spodbudnih, svežih humornih poudarkov. Dokumentarni video skupine kleines

Melanie Bonaio, So vsi klišeji resnični?, fotografija, 2007. Razstava Humor dela bo v ljubljanski galeriji Škuc na ogled do 13. 10.

postfordistisches Drama predstavlja skupino kreativcev, ki spregovorijo o posledicah razpršenega delovnega tempa. Video nastopa kot ubeseditev osrednje teme, kar pa je težje reči za miniinstalacije Melanie Bonaio. Vloga teh postavitvev s porcelanastimi figuricami se zdi v kontekstu razstave vsaj vprašljiva, medtem ko bi suhoparen prispevek aktivistične mreže Kanak Attak tudi zahteval več vsebinske artikuliranosti.

Melanie Bonaio se odkupi z odlično serijo fotografij, ki z lahkoto izvabijo kakšen trpek nasmešek: gola ženska, zvezana z inventarjem za vsakdanjo gospodinjsko rabo, se na teh podobah spreminja v nemočen, mazohistično ponižan objekt, neločljiv od »delovnih« pripomočkov. Še eno serijo fotografij je prispevala Valie Export. Gre za dokument akcije, v kateri je avtorica rezala kruh mimoidočim na ulici; njena metafora ženskega nesebičnega razdajanja učinkuje brez odvečnega patosa.

Med bolj dodelane projekte spada instalacija Barbare Kapelj Osredkar: z razstavljenimi serijo nedrčkov, opremljenih s kratkimi teksti, ji ne uspe prikazati le manj znane oblačilne kulture, temveč posredno nakaže tudi usode posameznih žensk v 20. stoletju, njihovo iznajdljivost, želje itn. Na panoje s tkaninami je projicirana serija starejših reklamnih plakatov s podobami idealiziranih žensk in mater (ob delu), s čimer je dobro ponazorila razkol med resničnostjo in stereotipi ter hkrati ustvarila tudi vizualno prepričljiv ambient. Ostaneta še serija znanih Mladininih proglasov, ki pa v »video-slide« formi ne delujejo najbolje, in prispevek Annet Mone Chise in Lucie Tkacove. Tandem v namizni instalaciji ponuja šaljive kompletne opreme, s katero umetnik enostavno, brez dela prodre na trg; njuna gesta je usmerjena v razsvetljanje kanibalističnega umetnostnega trga – ki pa bo nedvomno preživel. Tako kot nebodigatreba delo – kakor bi ga najbrž opredelili člani gibanja Srečni brezposelni, katerih manifest, vreden tehtnega premisleka, je ponatisnjen v razstavnih publikaciji.